

EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU

KUUKIRI

10/2022

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 1. novembril

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

Maarja Gustavson (557 9979), Tanel Breede (521 7478)

Silver Riisalo (507 9638), Külli Sepp (514 4443)

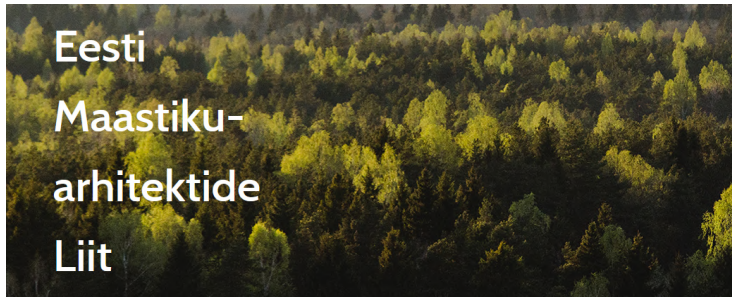
koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee (5060 834)

kuukiri: Minea Kaplinski-Sauk minea@maastikuarhitekt.ee

• MAASTIKUARHITEKTI KUTSE SÜGISVOOR •

Maastikuarhitekti kutse 2022. aasta sügisvooru taotluste vastuvõtt toimub **17.-19. oktoobril**. Lisaks viime **13. oktoobril** läbi taotlejatele mõeldud infotunni.

Infotundi registreerimiseks palume saata oma osalemissoov hiljemalt **12. oktoobril** aadressile info@maastikuarhitekt.ee. Soovijatele edastatakse osalemiseks zoom'i link.

IFLA Europe kongress Helsingis

14. oktoobril toimub Helsingis Soome Maastikuarhitektide Liidu MARK poolt organiseeritud IFLA Europe'i kongress alapealkirjaga *Boldness and Beauty* ehk "Julgus ja ilu". Kongress toimub inglise keeles ja hübriidvormis. Täpsema info nii programmi kui ürituse kohta on leiate [SIIT](#). Vaata lisaks ka ürituse [Facebooki](#).

Kongressil osaleb Eestist tervelt 12-liikmeline delegatsioon. Lisaks on hea meel, et ühe peaesinejana astub lavale ka EMALi liige Edgar Kaare oma ettekandega "*Inventing Estonian Landscape Architecture – the Startup Approach*" ("Leiutades Eesti maastikuarhitektuuri – startup-i lähenemine").

Oma ettekandes jagab Edgar näited sellest, kuidas oli olla osaline Eesti maastikuarhitektuuri käimalükkamises, annab ülevaate Eesti maastikuarhitektuuri *startup*-loost ning arutleb teemal, millised väljakutsed ja võimalused peituvad millegi nullist ülesehitamises.

Soovime Edgarile edu ning loodame, et kõigil, kel ei õnnestu konverentsist "laivis" osa võtta, saavad hiljem osa ettekannete veebisalvestustest.

Selgus Maarjavälja haljasala ideekonkursi võidutöö

Augusti keskpaigani toimunud Maarjavälja haljasala ideekonkursile laekus kolm tööd. Kõik kavandid olid eripalgelised ja nendes oli pargiala kujundatud eri vaatenurkadest. Võistlustööde autorid avalikustati 5. septembril ülikooli kohvikus.

Žürii koosseisus Karin Bachmann (Eesti Maastikuarhitektide Liit, volitatud maastikuarhitekt-ekspert, tase 8), Kstina Vallimäe (Tartu Ülikool, kantsler), Aveliina Helm (Tartu Ülikool, taastamisökoloogia professor), Anna-Liisa Unt (Tartu Linnavalitsuse ruumiloome osakond, maastikuarhitekt) ja Eleriin Tekko (Eesti Maastikuarhitektide Liit, volitatud maastikuarhitekt, tase 7) otsustas jagada preemiad järgnevalt:

I koht – võistlustöö märgusõnaga „Kasvus“

(autorid on Hälli-Ann Tooms, Róbert Schuck ja Martin Allik (MARELD Landskapsarkitekter AB);

II koht – võistlustöö märgusõnaga „Arhipelaag“

Anne Vingisar, Johannes Madis Aasmäe, Ilmar Valdur, Terje Ong ja Hannes Aava (TajuRuum OÜ ja OÜ Kolm Pluss Üks);

III koht – võistlustöö märgusõnaga „KolmVälja“

Maire Suimets, Eda Vane, Anete Tammeveski ja Kersti Lootus (Aed ja Park OÜ ning OÜ Lootusprojekt).

Žürii hinnangul on võidutöö suureks plussiks võimalus rajada avarat ala tasakaalustavat haljasmassiivi nutikalt ja etapiviisiliselt. Orgaaniline lahendus on kontaktala võimalike muudatuste suhtes paindlik ning selles on rohkelt mänguruumi seniste liikumissuundade ja funktsioonide muutmiseks ja uute loomiseks. Igal nurgal uusi elamusi ja ootusärevust pakkuv pargiruum on lahendatud inimsõbralikult ja loodust säästvalt. Keskkond on nüansirikas, kuid mitte ülepakutud. Looduslikud ja tehiselemendid sulanduvad sujuvalt üheks tervikuks.

Kantsler Kstina Vallimäe selgitas valiku tagamaid: „Meie soov on, et ülikooli töötajatel ja üliõpilastel oleks, kus loengusaalist või laborist välja tulles mugavalt ja mõnusalt olla, ning et vajaduse korral saaks rohealal korraldada ka õppe- ja teadustööd. Võidutöö täidab just neid seatud eesmärgi.“ Järgneb projekteerimisetapp koostöös autorite ja projekteerimisettevõttega.

Palju õnne võitjatele!

Konkursi võidupremia maksab välja Eesti Kultuurkapital.

Tutvu töödega ja loe täpsemalt [SIIN](#).

Võidutöö „Kasvus“

Autorid Hälli-Ann Tooms, Róbert Schuck ja Martin Allik (MARELD Landskapsarkitekter AB)

• EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU AASTAPREEMIAID 2022 •

Maastikuarhitektide liidu aastapreemiatele esitati sel aastal 13 erilmelist projekti, mille seast valis rahvusvaheline žürii koosseisus maastikuarhitektid Ilze Rukšāne, Laura Männamaa, Rutt Piir, Remi Kübar ja keskkonnapsühholoog Grete Arro välja 5 nominenti. Laureaadid kuulutatakse välja Eesti arhitektuuripreemiad 2022 auhinnatseremoonial, mis toimub 2023. aasta jaanuaris.

Nominentide galerii avalikustatakse arhitektuuripreemiate ühisel kodulehel arhitektuuripreemiad.ee oktoobri jooksul ning trükises „Eesti arhitektuuripreemiad 2022“ järgmise aasta algul.

• NOMINENDID •

TARTU EMAJÕE LINNAUJULA

maastikuarhitektid Mirko Traks, Karin Bachmann, Uku Mark Pärtel, Kristjan Talistu, Juhan Teppart (Kino maastikuarhitektid)

Foto: Jaan Sökk

TALLINNA TONDIRABA LOODUSPARK

maastikuarhitektid Merle Karro-Kalberg, Heiki Kalberg, Tanel Breede (AB Artes Terrae)

Foto: Merle Karro-Kalberg

TARTU OA TÄNAVA REKONSTRUEERIMINE

maastikuarhitektid Uku Mark Pärtel, Kristjan Talistu, Mirko Traks, Karin Bachmann, Juhan Teppart (OÜ Kino maastikuarhitektid)

Foto: Mana Kaasik

PESA (VILSANDI SAAR)

Trine Tõniste

Foto: Trine Tõniste

MÕTTEPAUS (TALLINNA VABADUSE VÄLJAK)

Mark Gritliht

Foto: Tõnu Tunnel

„Hoolimata auhindadele esitatud üsna vähestest töedest on ka sel aastal kaalukausil mitmeid märgilisi objekte, mis püünele pääsemist vääriavad,“ kirjeldab žürii tööd selle esimees Remi Kübar.

„Kaalukausile jäid rohkem pehmeid väärtusi esindavad sotsiaalsed ja tunnetuslikud aspektid. Just kunsti ja installatsioonide roll väliruumis, olgu see siis linna- või maakeskkonnas, väärib kindlasti laiemat tähelepanu ja tunnustust. See rõhupunkt on eriti käesoleval aastal olnud emotsionaalselt väga laetud. Žürii soovis esile tõsta, et kandes universaalseid väärtusi ning neid teadlikult mõtestades võib tundlikult loodud väliruumi installatsioon kogukondadele pakkuda ka ühendavat ja tervendavat mõju,“ lisab Kübar.

15. septembril toimus EMALI ümarlaud juhataste, eestseisuse, võistluste ning kutsestandardi töögrupi vahel, kus arutati kutsetunnituse taotlemise ja võistlustel osalemise eeltingimuste üle. Ümarlaual kogunenud mõtete ja seisukohtade põhjal jätkab juhatus edasisi arutelusid ja koostööd siduserialadega.

Rahvusvaheline maastikuarhitektide küsitlus

IFLA koostöös CLARBiga ([Council of Landscape Architectural Registration Boards](#)) viib läbi küsitlust, mille eesmärk on paremini kaardistada maastikuarhitektuuri eriala sisu erinevates riikides. **On väga oluline, et Eestist vastaks küsitlusele võimalikult palju inimesi**, sest uuringu statistika koostatakse riigi lõikes üksnes siis, kui valim on piisav järeluste tegemiseks ja anonüümsuse tagamiseks (st ligikaudu 35 inimest).

Küsitlus on avatud 6. novembrini.

Lisainfo ja küsitluse lingi leiab [SIIT](#).

WHAT DO LANDSCAPE ARCHITECTS IN YOUR COUNTRY DO?

2022 Global Job Task Analysis by

IFLA
INTERNATIONAL FEDERATION OF LANDSCAPE ARCHITECTS

CLARB
Council of Landscape Architectural Registration Boards

In partnership with

WHY?	WHAT?
<ul style="list-style-type: none"> -To better understand landscape architecture across the globe -Identify similarities/differences -Expand role, definition, and mobility of the landscape architect -Life is different now: how has it impacted landscape architecture? 	<ul style="list-style-type: none"> -Virtual survey, distributed by email and web through IFLA, regions, and local associations -Format: open-ended and select answer questions -Survey content developed by the IFLA community and focused on broad, diverse areas of practice (examples: traditional, government, garden design, agriculture, and more)
WHO?	WHEN?
<ul style="list-style-type: none"> -ALL landscape architects from ALL IFLA regions are asked to complete the survey -Research project by IFLA with support, and in partnership, from CLARB -Survey developed by committee members from IFLA regions and includes diversity in areas of practice, regions, and cultures 	<ul style="list-style-type: none"> -Survey will launch at 2022 IFLA World Congress in Gwangju, Korea: Aug. 31-Sep. 2 -Survey will be open for 4-6 weeks -IFLA members will promote survey while open -Final reports will be available in early 2023 -Survey is a baseline, will repeat every 3-5 years to remain current

For more information, contact: ifla@clarb.org

IFLA Sir Geoffrey Jellicoe auhind

Koreas toimunud IFLA Worldi 58. kongressil kuulutas ühenduse president välja selleaastase Sir Geoffrey Jellicoe auhinna laureaadi, kelleks on hollandi maastikuarhitekt Adriaan Geuze. Jellicoe auhind on kõrgeim maastikuarhitektuuri-alane tunnustus, millega alates aastast 2005 on tõstetud esile maastikuarhitekte, kelle saavutused ja panus on jätnud nii inimühiskonda kui looduskeskkonda püsiva jälje ning kelle tegevus on aidanud kaasa maastikuarhitektuuri eriala arengule.

Adriaan Geuze on West 8 nimelise maastikuarhitektuurile, linnakujundusele ja infrastruktuuriprojektidele keskendunud büroo asutaja ja direktor. Geuze juhendamisel on West 8 loonud sadu projekte enam kui 60 eri riigis, pidades alati silmas kriitilist lähenemist avalikule maastikuarhitektuurile, planeerimisele ja innovatsioonile. Geuze on oluliselt panustanud noorte maastikuarhitektide õppesse üle kogu maailma. Oma professionaalse ja akadeemilise töö kõrval on ta lisaks võtnud sõna olulistest ühiskondlikes maastiku- ja disainiteemalistes debattides.

Governors Island'i park ja avalik ruum

Foto: Kreg Holt

Grand Egyptian Museum'i üldplaneering ja maastikukujundus

Illustratsioon: West 8

EMAL osales Disainiöö festivalil

Liit võttis osa 19.-25. septembril toimunud Disainiöö festivalist, kujundades festivali keskmesse omanäolise rohehoovi. Saabujate tervitamiseks loodi asfaldile "maha rullitud" rohevaip, mille mustri autor on tekstiilikunstnik Lylian Meister. Vaip ühendas festivali erinevaid alasid ning jagas hoovi kolmeks tsooniks, millest kõik – paindliku ruumikasutusega ürituste plats, taimelavad ja Extery taskupark – kutsusid õues aega veetma, puhkama, suhtlema ja roheteemadel mõtteid vahetama.

EMAL tänab: Extery, Tikkurila, Uhhke, Garden.ee ja Hiiumaa Ametikool.

Rohevaiba kavand

Rohevaiba "lahtirullimine"

Foto: Kristel Kaerma

Ootamatu rohepesu

Foto: Reet Soans

Fotod: Maarja Gustavson

Foto: Juhan Riistop

Tallinna lauluväljaku ideekonkurss

SA Tallinna Lauluväljak ja Tallinna Strateegiakeskus kuulutasid välja avaliku ideekonkursi Tallinna lauluväljakule ruumilise tervikvisiooni leidmiseks. Vormilt on tegu ühe-etapilise avaliku ideekonkursiga, mille võidutöö on aluseks lauluväljaku ala detailplaneeringu algatamisel ning edasistel planeerimis- ja projekteerimistegevustel. Ruumilise tervikvisiooni väljapakumine hõlmab lauluväljaku hooneteansambli täiendamist uute arhitektuuriobjektidega. Nendest olulisemad on kõlakoda-kontserdipaik väiksema publikuarvuga kontsertide korraldamiseks, Lauluväljaku külastuskeskus mäenõlval ning lauluväljakut Kadrioru pargiga ühendav jalakäijate sild. Konkursi ülesanne ei ole pakkuda välja objektide eskiislahendusi, vaid objektide põhimõtteline mahuline identiteet. Objektidele korraldatakse pärast detailplaneeringu kehtestamist eraldiseisvad arhitektuuri-võistlused, kui territooriumi lõplik ruumiline lahenduse on selgunud ning objektide ruumiprogramm koostatud. Kandideerimise tähtaeg **7. novembril**. Lisainfo **SIIN**.

Foto: Paco Ulman

Jüri kalmistu laiendamise

Rae vallavalitsus koostöös EMALiga kuulutas välja avatud ideekonkursi Jüri kalmistu laiendamise kujundamiseks. Konkursi eesmärgiks on leida kalmistu laiendusele kõrgetasemeline maastikuarhitektuurne lahendus. Võistlustööga tuleb lahendada kolumbaarium, urni- ja kirstumatuste ala haljastus ja väikevormid ning kalmistu toimimiseks vajalik toetav infrastruktuur. Kavandite esitamise tähtaeg on 30. novembril. Auhinnafond on 17 000 €, I preemia väljaandmist toetab Eesti Kultuurkapital. Õige pea on oodata hanke ilmumist Riigihangete registrisse viitenumbri 254892 all.

Jüri kalmistu ja kirikaed CopterCam panoraamil. Kuvatõmmise allikas **SIIN**

Milline on Sinu hariduskäik?

- Siiani olen lõpetanud
- 2006 Tallinna Ülikool loodusteaduste bakalaureus
- 2009 Tallinna Ülikool keskkonnateaduste magister
- 2015 Rápina Aianduskool maastikuehitaja kutse
- 2019 Tallinna Tehnikaülikool maastikuarhitektuuri bakalaureus
- 2020 Luua Metsanduskool puittaimede hindaja kutse
- 2022 Eesti Maaülikool maastikuarhitektuuri magister

Kuidas leidsid tee just maastikuarhitektuuri juurde?

Olen otsinud vastust küsimusele, miks üks paik meeldib inimestele ja teine mitte ning kuidas on võimalik rohkem luua sellist välisruumi, mis pikendaks inimeste õuesviibimise aega (meie kliimatingimustes) aastaajast hoolimata. Selle küsimusega mõtetes olen käinud suurema osa oma haridusest ja lõpuks maastikuarhitektuuri õpingud andsid selle mõistatuse lahendamiseks tööriistad.

Millega oled pärast õpingute lõppu tegelenud?

Lõpetasin õpingud juunis 2022 ja nii lühikese aja jooksul ei ole erialaliselt midagi pöördelist veel juhtunud. Ikka töötan suure õhinaga Pihamaa Studios ja käsil on veel paar täiendkoolitust. Toon esile, et pärast Eesti Maaülikooli lõpetamist esitasin avalduse EMALi toetajaliikmeks saamiseks ja minu vastuvõtmine on mulle suureks rõõmuks. Loodan lisaks senise Keskkonnapsühholoogia töögrupi töös osalemisele leida rohkem võimalusi EMALi tegevustes kaasa lüüa.

Mida ootad kõige rohkem EMALilt?

EMALilt ootan:

- (1) panust maastikuarhitekti ameti maine ja maastikuarhitektuuri olemusliku kuvandi parandamisse,
- (2) võimalusi enesetäiendamiseks nii kohalikus kui rahvusvahelises mastaabis ja
- (3) uusi tutvusi liidu siseselt ja põnevat koostööd liidu liikmetega.

Alates 2016. aastast väljastab EMAL oma liikmete toetamiseks loometoetuseid ja loomestipendiume. Need on kaks erinevat asja, mis küll tulevad ühest fondist. Allpool on värsket infot nii neile, kes loometoetuste ja loomestipendiumite võimalustega veel kursis ei ole, kui ka neile, kellele fond on juba tuttav ning kes on taotlenud või plaanivad taotleda loometoetust või loomestipendiumit.

Ülevaade fondist

Loometoetus on vabakutselistele loovisikutele poole aasta ulatuses igakuiselt makstav toimetulekutoetus. Loometoetust võivad taotleda need liikmed, kes töötavad **vabakutselise või FIEna** või on **ajutiselt kaotanud püsiva töö(lepingu)**.

Loomestipendium on loovisikutele loometegevuseks või sellega seotud täiendõppeks mõeldud ühekordne stipendium. Loomestipendiumit võivad taotleda **kõik EMALi liikmed**.

Loometoetuseid ja -stipendiume rahastatakse riigieelarvest põhimõttel, et loometoetused on alati prioriteetsed ning loomestipendiumite jagamine on võimalik vaid siis, kui loometoetusteks mõeldud raha aasta vältel üle jääb. Kuue aasta jooksul on EMAL aidanud 7 liiget loometoetusega ning 28 liiget loomestipendiumiga.

Seni on loometoetuste arv olnud EMALi jaoks jõukohane ning raha loomestipendiumiteks kogunenud igal aastal. Kaks eelnevat aastat on olnud iseäranis rasked neile loomeliitudele, kus vabakutselistest liikmeid on rohkem kui meil – mitmes liidus sai loometoetusteks mõeldud raha otsa juba aasta esimeste kuudega. COVID-19 pandeemia maastikuarhitektide tööpõllule seni märkimisväärset jälge jätnud ei ole, kuid peame arvestama ja olema valmis selleks, et mõju meie valdkonnale võib olla pikemaajalisem.

Loometoetuste tingimusi sätestab loomeliitude ja loovisikute seadus, loomestipendiumite maksmise tingimusi kujundab iga loomeliit aga ise vastavalt Kultuuriministeeriumi soovitudele. Loomeliidud on oma iseloomu, suuruse ja majandamise osas erinevad. Seetõttu on ka loomestipendiumite tingimused liiduti erinevad, et vastata konkreetse loomeliidu eesmärkidele. Ka EMALi loomestipendiumite kord on jooksvalt kujunenud liidu liikmete profiile ja vajadusi arvestades.

Loometoetustest

Loometoetused on mõeldud eelkõige vabakutseliste ja FIEde jaoks, kel puudub püsiv töösuhe ja sissetulek on ajutiselt kadunud või langenud alla Eesti kehtestatud töötasu alammäära. Sissetuleku all mõeldakse töötasu, litsensitasu, autoritasu jt, ja ka töövõimetoetust – kõik, mille pealt isik deklareerib tulumaksu.

Selleks, et loovinimesed saaksid ajutisi raskusi üle elada, võtta pausi kuni olukord paraneb, ning et oleks võimalik pakkuda neile vahepealseks perioodiks sotsiaalseid garantiisid, ongi mõeldud 6-kuune toetus, mida makstakse kord kuus ning mis on alati seotud Eestis kehtestatud töötasu alammääraga. 2022. aastal on see 54 eurot. Loometoetuse perioodi on võimalik pikendada veel 6 kuuks, kui olukord ei ole poolaastaga paranenud.

Teiste lepingute ja tasude küsimus oli pikalt ministeeriumi ja loomeliitude vaheliseks arutelupunktiks. Kuna kindel sissetulekute kriteerium puudus ning see tekitas pidevat segadust loometoetuste määramisel, selgus, et loomevaldkonnas on tasude maksmiseks väga palju erinevaid (legaalseid) viise. Nüüdseks on Kultuuriministeerium teinud kindlaks, et LLS ei keela teiste lepingute olemist (käsundusleping, litsensileping, autorileping, juhatuse liikme leping). Loometoetuse andmisel on kaks olulist kriteeriumi: (1) inimesel puudub/kadus sotsiaalne garantii püsiva töösuhe näol (sh ei tööta inimene avalikus teenistuses ega oma muudmoodi sotsiaalseid garantiisid näiteks vanemapalga, ajateenistuse, statsionaarse õppe, pensioni vmt kaudu) ja (2) sissetulek (sh teistest lepingutest) on langenud alla Eesti töötasu alammäära.

Loometoetuse saamise ajal on lubatud saada tulu, sellest võib lugeda [kodulehel](#). Kui tekkis soov ja vajadus taotleda loometoetust, soovime eelkõige tutvuda kodulehe ja taotlemise korruga ning kui midagi jääb arusaamatuks, küsida julgelt nõu Aljonalt.

2022. aasta muudatustest loomestipendiumite jagamisel

Sel suvel viis loomekomisjon koostöös juhatusega loomestipendiumite jagamise koda sisse mõned muudatused, nii sisulised kui ka kommunikatiivsed, et muuta protsess loomestipendiumi taotleja jaoks selgemaks:

- 1) nüüdsest on loomestipendiumi piirmäär 1700 eurot kahe aasta jooksul, endiselt võib taotleda stipendiume väiksemas summas ja erinevatele tegevustele eri ajal (p 10.1);
- 2) on kaotatud omafinantseeringu nõue (end. p 10.2);
- 3) on kaotatud loomestipendiumite taotluste esitamise tähtaeg (p 8.1);
- 4) lisandusid tingimused reiside kohta: nüüdsest on reiside puhul võimalik taotleda stipendiumit üksnes kohale minemise transpordi, majutuse ja, kui on tegemist konverentsi/ekskursiooni vmt, ka osalustasude jaoks (p 10.1);
- 5) teiste rahastusfondide hea tava kohaselt ei toeta EMAL päevarahasid, meelelahutuseesmärgiga tegevusi, sööke-jooke ning taotleja kolleegide ja perede kulusid;
- 6) on lisatud loomestipendiumi eesmärk (p 7.2);
- 7) on lisatud stipendiumi maksustamise punkt viitega tulumaksuseadusele, et taotlejad oskaksid teha vahet loomestipendiumi (mida ei maksustata) ja tavalise stipendiumi (mille pealt tuleb maksta tulumaksu) vahel enne taotluse esitamist (p 10.2).

Just kaks viimast punkti olid need, mis põhjustasid enim arusaamatusi nii komisjoni kui juhatuse jaoks ja taotlejatega suhtlemisel – mis on see “õige” loometegevus, mis väärib toetamist loomestipendiumiga, milline stipendium on siiski “loome” ja milline mitte ehk millal peaks riigile maksma tulumaksu. Oleme arutanud ka seda, kas üldse anda raha nendele tegevustele, mis ei mahu loomestipendiumi mõiste sisse. Mõlemad punktid on sõnastatud korra tekstis ammendavalt ning ootame nendega tutvuma kõiki, kel loomestipendiumi taotlemise vastu huvi tekkis. Allpool on need kirjeldatud kokkuvõtvalt, täpsemalt aga EMALi [kodulehel](#).

Loomestipendiumid vs tavalised stipendiumid

Vastavalt LLS-le võib loomestipendiumit maksta loovisikutele **erialaste teadmiste või oskuste omandamise, loovtegevuse edenemiseks oluliste võimete arendamise ning loomingulise või teadusliku tegevuse soodustamiseks**. Ehk tegevused, milleks EMALi loomekomisjon loomestipendiume jagab, peavad vastama järgmistele kriteeriumitele:

- see on loometegevus või sellega seotud täiendõpe;
- see on tulevikku suunatud ehk see aitab kaasa taotleja kui loovisiku arengule;
- see ei ole tegevus, mille tulemusel valmib autoriõigusega teos;
- see ei ole tegevus, mille pealt autor saab tulu (töötasu, müük, autoritasu, litsensileping);
- samuti ei tohi loomestipendiumiga tunnustada ega maksta töötasu tellimustöö eest, kus loomestipendiumiga asendatakse õiglast töötasu ja välditakse maksude maksmist.

Kuue aasta jooksul on EMAL toetanud osalemist konverentsidel ja kongressidel, erialaseid koolitusi ja pikemaajad täiendkoolitusi Eestis ja välismaal, õppereise, ringreise ja ekspeditsioone Eestis ja välismaal, uuringuid ja küsitluste läbiviimist loomeprojektide jaoks.

Üldjuhul ehk kui loomestipendium on jagatud loometegevuseks ning sellega seotud täiendusõppeks ning tegemist ei ole tellimustöö ega autoriõigusega kaetud teose valmimisega, on loomestipendium vabastatud tulumaksust. Muudeks eesmärkideks võib loomekomisjon erandjuhul samuti stipendiume jagada, kuid sellisel juhul muutub loomestipendium tavaliseks stipendiumiks ning selle pealt tuleb maksta tulumaksu. EMAL ei ole seni jaganud (pole ka taotletud) tavalisi stipendiume, kuid teame, et seda on teinud teised loomeliidud, näiteks aidanud maksta ajutise studio renti, rahvusvaheliste arhitektuurivõistluste osalustasusid jmt.

Eelpool toodud nimekiri ei ole kindlasti aga ammendav. Julgustame liikmeid oma ideedega loomekomisjoni poole pöörduma juba enne

taotlemist. Anname hea meelega nõu, kas kavandatav tegevus mahub vajalikesse raamidesse ja kas tasub loomestipendiumi taotlema.

Kui taotletakse rahastust mitmest kohast, on oluline käituda eetilisel teiste loovisikute suhtes: kuigi loomestipendiumi taotlemine/saamine ei piira teistest allikatest raha taotlemist/saamist (nt kulka, töödaja, omafinantseering), siis hea tava kohaselt ei ole viisakas taotlema raha samale tegevusele teistest loomeliitidest (kui isik kuulub mitmesse) või kui rahastust on juba piisavalt tegevuse edukaks teostamiseks.

Üldiselt on loomestipendium mõeldud sellisteks puhkudeks, kui teistest allikatest ei ole piisavalt finantseeringut saadud, kui ilma vajaliku eelarveta ei saaks tegevus üldse realiseeruda või kui on tegu tegevusega, mille peal loovisik potentsiaalselt ei saa tulu, kuid mis on tema arengu jaoks oluline.

Kust leida rohkem infot?

Alustada tasub alati [EMALi kodulehelt](#) (mis värskelt oktoobris uuenedu). Taotlemise soovi korral saata vastav taotlus loomekomisjonile loomekomisjon@maastikuarhitekt.ee.

Kui siiski pärast korra ja kodulehe lugemist ei ole kindel, kas sobid loometoetuse või stipendiumi saamiseks, pöördu julgelt Aljona Galazani poole aadressil aljona.galazan@gmail.com. Samuti võib kirjutada komisjonile, kui tegevuse eelarve on suurem kui ette nähtud piirmäär. Saame aidata, mõelda kaasa, kust veel saaks lisarahastust otsida.

Küsimustele, millele me kohe vastust ei tea, otsime kindlasti vastuseid Kultuuriministeeriumi käest. EMAL on ühenduses ka teiste loomeliitidega, kellega me vahetame kogemusi ja õpime üks

Kasutatud stipendiumite eesmärkide kohta annab loomekomisjon ülevaateid Kuukirja töögruppide lehel. Loomestipendiumite kasutajate ülevaated ilmuvad EMALi Kuukirjas artiklite ja reportaažide näol.

LOOMESTIPENDIUMID

Taas on hea meel teiega kuukirjas jagada mitut põnevat ettevõtmist, mis EMALi loomestipendiumite toel ellu viidi. Esiteks toome ära Taneli, Karli ja Mardi Oslo reisikirja ning teiseks saame osa Rea ja Anna kogemustest toidusalude õppereisil.

OSLO ÕPPERIS

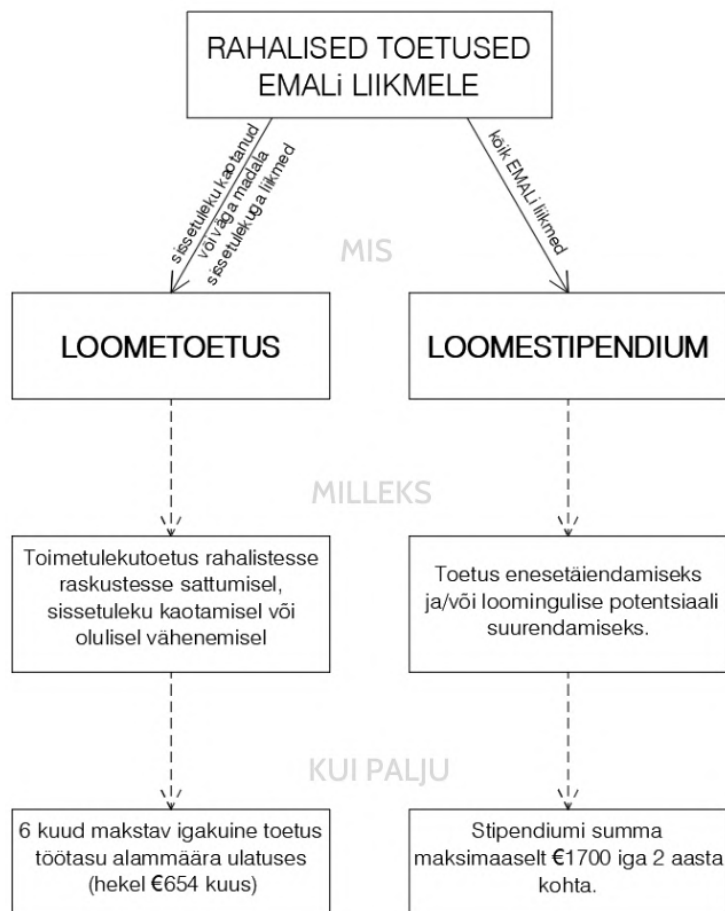
Tanel Breede, Karl Hansson, Mart Hiob

Õppereisil Oslosse külastasime mitmeid muuseume ning tutvusime kaasaegse linnaruumiga.

Oslo „muuseumisaarel“, Bygdøy (tegelikult poolsaarel) asuvad mitmed linna tähtsamad muuseumid, Nende seas merega seotud muuseumid (Frammuseet, Kon-Tiki Museum, Norsk Maritimt Museum) ja vabaõhumuuseum. Oslo vabaõhumuuseumit peavad mõned maailma vanimaks, sest sellesse koondati esimesed viis ehitist juba 1881. aastal. 1884. a toodi muuseumisse kuulus püstpalkkirik (*stavkirke*) Golist Hallingdalist, mille algne ehitusaasta jääb 13. sajandisse. Algsest kirikust on säilinud ligi kolmandik, sh ruunikirjad. Vabaõhumuuseumis olid ka meie ERMile sarnased näitused igapäevastest esemetest nii maal kui linnas. Eriti põnevad olid paar eksponeeritud linnatänavat koos mõne suurema kivimajaga. Majades olid sisustatud korterid erinevatest ajajärgudest, viimane lausa 21. sajandist – Pakistani sisserändaja kodu.

Erilise hetke valmistas Norra rahvusmuuseumi (Nasjonalmuseet) külastus, sest pääsesime sinna muuseumi avamispäeval. Rahvast oli väga palju ja õhustik oli pidulik. Muuseum on rikkaliku maalikoguga, mis sisaldab nii maalikunsti rahvusvaheliste maailmakuulsate kunstnike teoseid kui ka Norra kunstnike. Norra kunstnikest oli esindatud muidugi Edvard Munch, aga ka Norrale endale üks olulisemaid maale – Hans Gude and Adolph Tidemandi “Pruudiretk Hardangeris” (*Brudeferd i Hardanger*).

Külastasime ka spetsiaalselt Munchile rajatud muuseumi ja moodsa kunsti muuseumi Astrup Fearnley, mis mõlemad on ehitatud Oslo fjordi pinnasega täidetud alale.

Oslo lähedal asub Holmenkolleni suusamuuseum ja suusahüppemägi. Soovijad sai suusahüppetornist trossiga alla laskuda, kuid selle lühikese õhulennu hind oli krõbe ning meie tulime alla ikkagi liftiga. Suusahüppemägi asub maalilises asukohas mägede vahel, kuhu pääseb Oslo kesklinnast meeleoluka rongisõiduga.

Munchi muuseumi kõrval on kümmekond aastat tagasi püstitatud Oslo ooperiteatri hoone, mille katus on jalutusala nagu Tallinna linnahallil. Ooperist järgmine maja on omakorda Deichmani avalik raamatukogu, mis võiks suuresti olla eeskujuks Tartusse kavandatavale Sükkule – maja on mitmest nurgast ligipääsetav ja sees valitseb väga mõnus õhkkond, kus on tegevust nii täiskasvanutele kui lastele. Väga hea kooskäimiskoht!

Tjuvholmen on uus linnaosa, mis on alates 2005. aastast endisest tööstusmaastikust ümber ehitatud kaasaegseks elamurajooniks, kus ei puudu ka ärid, rohked söögikohad ning mereäärne promenaad ja sadamad. Avalikus ruumis on eelistatud jalakäijat ja jalgratturit sõidukitele ning loodud palju autovabasid tsoone. Disainis on ära kasutatud vett luues kanalitega Veneetsialiku mulje. Kanalite kaudu pääseb ka otse merelt paadiga elamute vahele.

Kohustusliku osana külastasime ka kuningalossi ja seda ümbritsevat parki. Sattusime sinna juhuslikult vahtkonnavahetuse ajaks ning saime ka sellest osa. Lossipark on populaarne vaba aja veetmise paik, kuhu on rajatud veesilmad ja mitmekesine haljastus.

Vahetult Oslo kesklinnast algab piki Akerselva jõge kulgev rohekoridor koos terviserajaga, mis on uusehitusest vabaks jäetud. Raja äärsel taristu disain on lihtne, peamine tähelepanu jääb seega jõe ja seda ümbritsevale loodusele.

TOIDUSALUDE ÕPPEREIS

Anna Maquet

Toetus võimaldas rahastada 10-päevast õppereisi, millest 4 päeva veetsime Põhja-Prantsusmaal ja 6 päeva Hollandis. Reisi eesmärk oli külastada umbes kümnet erinevas kontekstis rajatud toidusalu ning kohtuda nende loojatega (haljastaja, kunstnik, kujundaja), et arendada oma teadmisi aia- ja maastikukujundajatena.

Eelkõige kohtusime kolme maal elava aiameetsa kujundajaga. Esiteks Benoît Destine, kes aiakujundaja, botaaniku ja puukoolipidana loob aedu nagu ökosüsteeme. Külastasin tema isiklikku aeda Le Jardin du Lièvre'i, mis asub Flandria piirkonnas Põhja-Prantsusmaal. Kohtusin ka Martijn Aalbrechti ja Wouter van Eckiga, kes on Hollandi toidusalude loomise kaks pioneeri. Meil avanes võimalus külastada nende juba väljakujunenud toidusalusid ning saada ülevaate sellest, milline võiks välja näha küps aiameets. Mõlemad on kirglikud ning tegutsevad hetkel selle nimelt, et töötada välja erinevate toidusalude mudelid, mis sobiksid eraaedadest taludeni.

Samuti kohtusin maastikukujundajate ja kunstnikega, kes on linnadesse toidusalude rajamisega seotud kollektiivide liikmed, eelkõige Les Saprophytes (FR), Ondergrondi kooperatiiv (NL) ja Urbaniahoeve (NL). Nende missioon on tõsta teadlikkust ja populariseerida toidusalu kontseptsiooni. Nad korraldavad osaluskohti, paljundustöötubasid, ühiseid eined ja arutelusid aiameetsa teemadel. Oli väga rikastav avastada nende osalustöö meetodeid, et koostöös omavalitsustega ja koos linnaosade elanikega ette kujutada ja luua uusi turgutavaid puhkealasid.

Rea Sepping

30. märtsist kuni 9. aprillini reisisime koos kolleegi Anna Maquetiga Prantsusmaal ja Hollandis, et otsida üles head näited toidusaludest ning nende tegijad, et ammutada inspiratsiooni ja teadmisi metsaaianduse kohta teadajamatelt inimestelt, kui neid Eestis leidub. Antud teema on juba pikalt minu huviorbiidis ning praktiseerides ka ise toidusalu loomist, on tekkinud suur soov saada teada, kuidas teised praktikud toidusalusid kujundavad ja majandavad. Antud õppereis andis selleks ideaalse väljundi – kohtuda sama kirglike inimestega toidusalude vallas ning küsida neilt kõiki küsimusi, mis on aastate jooksul tekkinud.

Meil õnnestus kohtuda selliste pioneeridega nagu Wouter von Eck (Nijmegen, Holland) ja Martijn Aalbrech (Hengelo, Holland), kelle eraaedades asuvad metsikud toidusalud andsid võimaluse näha üle 10-15 aasta tehtud töö vilju. Meid võeti väga soojalt oma koju vastu, viidi vaatama erinevaid käimasolevaid projekte ning viimase tegija puhul saime arutada ka kujundustööde üle, mida M. Aalbrech maastikukujundajana oma klientidele pakub. Võiks öelda, et antud kohtumised olidki kõige muljetavaldavad, kuna neil on niivõrd palju kogemusi ning teadmisi, mida toidusalude kohta jagada. Loomulikult kasvavad Hollandis meist erinevad liigid ja seal on palju soojem kliima, kus puittaimed kasvavad peaaegu kaks korda kiiremini kui siin, Eestis. Sellegipoolest olid antud külastused kõige praktilisema maiguga, kuna sai suhelda väga kogenud meistritega.

Lisaks kohtusime ka erinevate linnaaedade eestvedajatega nagu näiteks disainerite ja metsaaednikega kollektiividest Les Saprophytes (Prantsusmaa) ja Coöperatie Ondergrond Rotterdamis (Holland)-Viimastega külastasime ainulaadset toidusalu De Overtuin botaanikaaias.

Erinevate toidusalude külastamise kokkuvõttena võime tõdeda, et võimalusi on väga palju ning ka Eestis on päris kindlasti võimalik luua sobivad meetodid ja valida sobivad liigid keskkonna parendamiseks ning toiduvõrgustike suurendamiseks.

Fotod: Rea Sepping